

El Centre Català del Pen Club va organitzar fa pocs dies una sessió dedicada a glossar l'obra del poeta i traductor Joan Vinyoli i, molt especialment, les seves excel·lents "Versions de Rilke". La mort de l'escriptor, esdevinguda

en vigílies de l'acte, va convertir aquest en un homenatge pòstum a l'autor de "Passeig d'aniversari". El professor Jordi Llovet hi va fer un parlament centrat en les influències de Rilke en l'obra de Vinyoli

Joan Vinyoli i Rainer Maria Rilke

La manera de Vinyoli d'entendre la poesia, tan peculiar en el context de la present poesia catalana si exceptuem la moderníssima figura de Carles Riba, li venia al nostre poeta de si mateix com a font, com a deu, i de Rainer Maria Rilke com a exemple. Però fóra absurd de pensar que Vinyoli va ser un imitador de Rilke. I això per dues raons: perquè Rilke és inimitable i perquè Vinyoli és un poeta en majúscula. La passió rilkeana de Vinyoli més aviat s'ha d'entendre d'una altra manera, molt més elevada. Vinyoli va conèixer la poesia de Rilke i va adonar-se que allí residia la veu d'un home que s'assemblava a ell mateix. Vinyoli va llegir Rilke i va quedar convençut que el seu projecte poètic era exactament el mateix que el del poeta de Praga: copsar interiorment, i fins al més pregon de l'ànima, els secrets de l'existència humana i del seu terrible allunyament del perfecte Sagrat; i ésser capaç d'explicar aquesta experiència a tots els altres.

No és pas un tema, o uns ritmes de llenguatge, allò que Vinyoli va imitar de Rilke, sinó una altra mena de moviment: el moviment imperceptible que lliga els homes més miserables de la terra —els poetes— amb allò més gran i elevat que aquest món posa al seu abast, i només al seu, com un privilegi i una compensació per tanta indigència: la secreta vinculació de la vida i de les coses petites d'aquest món amb l'òrbita inabastable del Sagrat, de l'Etern.

Com Segimon Serrallonga, membre de l'exquísida germania de la revista "Reduccions", ha comentat en l'oportú volum dedicat a la darrera poesia de Vinyoli, les coincidències entre Vinyoli i Rilke poden ésser resumides en un acte de lliure comunió entre dos homes, abans que entre dues obres o dos pro-

pòsits poètics. Es tracta, segons l'autor citat, d'aquella "dificilíssima llibertat per la qual el traductor aconsegueix de primer la comunió del que és ell amb l'home que és o que fou l'altre i aconsegueix per aquí, i només per aquí, la comunió del poeta amb el poeta". Les relacions entre la poesia de Rilke i la poesia de Vinyoli, doncs, són quasi anecdòtiques si es mesuren en la taula de les òbvies coincidències temàtiques; són, en canvi, essencials, si es contemplen en l'ordre secret de l'avenença entre dos homes. Vinyoli va descobrir que Rilke havia experimentat la mateixa pruija que ell per copsar la veu amagada del sublim en les coses, la natura i els homes; i va enquimerar-se en els versos de Rilke com qui aprèn a mirar-se com cal al mirall —no per veure-hi un altre, sinó per veure's a si mateix amb més gran objectivitat, com una imatge altra i pròpia alhora.

Línies paral·leles

Cert que hi ha coincidències entre les paraules de Vinyoli i alguns motius de Rilke: el "fons primigeni, fosc i inviolable" del segon cant d'Abelone; la "gerra curulla" del sisè, que glossa una figura del poema "Was wirst du tun, Gott..."; aquest "vent efímer que passa"; del cant novè del mateix llibre, que ens pot fer pensar en aquells "Hauch um nichts. Ein Wehn im Gott. Ein Wind", del poema "Ein Gott vermags..."; l'"esvelta lira" del cant onzè pot rememorar el poema "Nur wer die Leier...", i això per citar les més evidents concomitancies entre l'última suite de poemes de Vinyoli, els "Cants d'Abelone", i les seves extraordinàries versions i tria de poemes de Rilke, que avui celebrem especialment.

Però, com més aprofundísim en un estudi paral·lelístic d'a-

questa mena, més ens equivocariem i espatllariem l'obra de Vinyoli. Això potser es pot fer amb un traductor d'ofici, però no s'ha de fer mai amb un traductor de vocació, és a dir, algú que ha invocat la paraula d'un altre per donar forma concreta a la pròpia experiència de la vida. Perquè, fet i fet, no hi deu haver tantes maneres com això de viure el fons de les coses, i és lògic que dos poetes tinguin punts en comú quan han arribat, "de nit" —com diu el desè Cant d'Abelone— al mateix "cor de cada cosa".

Un poeta que s'avè amb la veu d'un altre, com és el cas de Vinyoli amb Rilke, dibuixa amb la seva obra una línia paral·lela amb la que va dibuixar el primer. I, com bé diu aquesta geometria que també il·lustrava el "Llibre d'Amic" de Joan Vinyoli, dues línies paral·leles no han de ser confoses per la filologia, a base de trobar préstecs i elements manllevats; hom ha d'esperar, amb paciència, que aquestes línies paral·leles es trobin en l'Infinit.

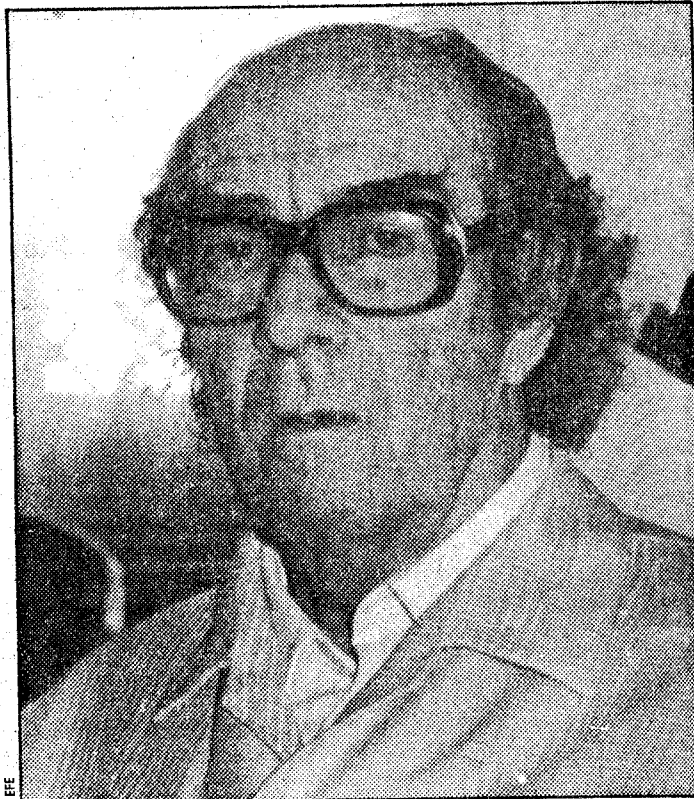
Ara: aquesta vinculació entre Vinyoli i Rilke n'amaga d'altres d'igualment importants, "preciosos per entendre el "sentit" de la poesia de Vinyoli. Aquestes altres relacions amagades són les que lliguen Vinyoli, de la mà de Rilke, amb dos altres poetes, l'un de la tradició catalana, i l'altre de la tradició alemanya, com és el cas de Rilke mateix. Hi ha, doncs, dues altres obres, per no dir dos altres homes, que són igualment presents en tota l'obra de Vinyoli, i ho són ben palesament en aquestes "Versions de Rilke". Per la tirada a la traducció, per la manera com les traduccions han estat fetes, per la delicadesa de la tria i l'alt concepte intel·lectual que amaguen les versions, Vinyoli s'agermana també amb una de les grans figures de la poesia i de la intel-

lectualitat catalana d'aquest segle: Carles Riba. Per les quasi inescrutables perspectives del sentit dels poemes —aquests de Rilke, com molts de propis—, les traduccions i l'obra madura de Vinyoli s'agermanen, encara, amb una de les més elevades fites de la poesia europea contemporània, amb Friedrich Hölderlin.

Hölderlin, Rilke, Riba i Vinyoli

Així se'ns dibuixa una mena de figura geomètrica amb quatre vèrtexs, que uniria Hölderlin, Rilke, Riba i Vinyoli. Una figura que no goso anomenar quadrada perquè els costats, les línies que uneixen aquests vèrtexs notables, no són idèntiques en intensitat ni en llargada d'anys. Fóra una feina ben bonica mirar d'establir exactament el geometrisme que aplega aquests quatre poetes. En qualsevol cas, Joan Vinyoli i la seva obra romandran ja per sempre un preciós punt d'articulació —dels que manquen, per desgràcia, a la nostra literatura d'ara— entre la tradició de la poesia metafísica i religiosa europea, i la nostra literatura en vers. Les "Versions de Rilke", exemplarment, donen la mesura d'aquesta conjunció, per no dir, un cop més amb paraules del poeta, d'aquesta "comunió".

La poesia catalana del segle XX —ara es veu més clar com més va— podria classificar-se, sense grans errors, en tres tendències principals: aquells en qui la missió profètica, evangèlica, o patriòtica, ha estat més poderosa que la vocació lingüística; aquells en qui la vocació lingüística ha estat considerada quasi com un absolut i ha dominat per sobre de tota altra dimensió; i aquells, per fi, en els quals el destí de la poesia ha anat sempre de bracet amb els movi-

Un poeta preocupat per arribar al cor de les coses

ments interiors de la paraula, amb la vida interior d'un ésser de carn i ossos, i amb el destí moral de la humanitat. Vinyoli, és clar, com Hölderlin, com Rilke i com Riba —i, en aquest sentit, també com Joan Maragall, això no s'ha d'oblidar—, ha estat un d'aquests; i no n'hi ha gaires més. Com les "Versions de Rilke" demostren més palesament que cap comentari, Vinyoli ha estat, com el nascut a Praga, un poeta preocupat essencialment per arribar al cor de les coses, i per copsar-ne, seguint l'antiga veu hölderliniana, la veu sagrada que hi parla. La poètica de Vinyoli és l'avenença d'una recerca vital amb el profund secret dels homes i les coses: en el punt en què la recerca del poeta s'adiu amb l'esplendorosa, íntima manifestació dels objectes —homes i coses—, en aquest punt acut la paraula, quasi com per donar-ne testimoni, i prou. Tot plegat està carregat de la voluntat de l'efímer mateix —i per això Vinyoli no va tenir mai cap pressa a publicar la seva obra—; però, al capdavant, delà la vida i la mort del poeta, això esdevé perdurable.

En aquest sentit, repeteixo, versions de Rilke són les que porten aquest nom, editades enguany, en dos lliuraments, però també és una magnífica versió de Rilke bona part de la seva obra original.

Com Rainer Maria Rilke, Vinyoli va conrear al llarg de tota la vida una mort pròpia: "Senyor, dona a cadascú la seva pròpia mort, / el morir que prové d'aquella vida / on ell tingué sentit, amor, fretura", això diuen els tres primers versos d'un altre poema de Rilke traduït per Vinyoli. Ara podem celebrar que, a canvi d'aquesta pròpia mort tan cercada —que constitueix una mena de religió sagrada però no transcendental, que no obliga a cap creença sobrenatural—, Vinyoli ens ha deixat també una poesia pròpia, una poesia completament seva, fruit d'estar sol i ignorat per les pàtries, tan rica de sentit com ho fou la seva particular i pertinaç investigació de la mort. Nosaltres, lectors, assegurarem la vida de Vinyoli mentre ens quedem un bri d'afició a llegir.

JORDI LLOVET

Ya puedes ver en video las películas de Walt Disney

Pídelas en tu Video Club y disfruta con las maravillosas aventuras de sus fantásticos personajes

FILMAYER

WALT DISNEY HOME VIDEO

Cartier

RELOJ TANK LOUIS CARTIER ORO MACIZO 18 KILATES

le mul' de Cartier

Victor

Enrique Granados, 124 (Esq. Av. Diagonal) - Tel. 2 37 83 15 - 08008 BARCELONA.
Caspé, 114 - Tel. 2 45 11 92 - 08013 BARCELONA.

NUESTROS PRECIOS. SON DE REGALO

PANTALONES CAZADORAS Y CONJUNTOS NAPA última moda DESDE 17.000
 CHAQUETONES RENARD DESDE 23.000
 CAZADORAS NAPA Y DOUBLE FACE DESDE 17.000
 CHAQUETONES MARMOTA DESDE 21.000
 CHAQUETONES NUTRIA DESDE 35.000
 CHAQUETONES DOUBLE FACE DESDE 17.000
 CHAQUETAS Y CHAQUETONES RENARD BLEU DESDE 53.000
 CHAQUETONES ASTRAKAN DESDE 46.000

HORARIO LABORABLES: DE 9 A 2 Y DE 4 A 8.
FESTIVOS ABIERTO DE 9 A 2.

AHORRE INTERMEDIARIOS COMPRE DIRECTAMENTE EN FABRICA!!

HISPANO FRANCESA DE PELETERIA, S. A.
C/ Salcillo, s/n. Tels. 6922309-6922699 BELLATERRA

MAMPAR

MAMPARAS PERFILES OCULTOS DIVISIONES DE ALUMINIO FALSOS TECHOS MUEBLES DE OFICINA SUELOS PLASTICOS

Casanova 100 Tel. 254 52 16 - 254 52 15 BARCELONA 11

PARA MADRID

Para vacaciones, viajes de negocios o residencia, ofrecemos los servicios de un lujoso Hotel, por el precio de un apartamento.

APARTOTEL EL JARDIN

Preciosos Dúplex con capacidad para 3 personas, por sólo 3.500 ptas. diarias. Totalmente amueblados de lujo

Aire acondicionado, teléfono directo, garaje, piscina, tenis, squash, zonas ajardinadas, salón social

Todos los servicios incluidos en el precio

Recepción 24 horas

Reservas: 91/202-83-36 - 474-93-00 - 474-85-84

CATMAN

COMPANIA CATALANA DE MANTENIMIENTO, S. A.

LIMPIEZA DE EDIFICIOS Y LOCALES

Limpiar bien es conservar mejor

Avda. Meridiana, 324 bajo - BARCELONA Tel.: 352 21 11